ΕΤΟΣ Α΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 5 Μαρτίου 1911 ΑΡΙΘ. 10.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΗι ΔΕΥΤΕΡΑι ΚΥΡΙΑΚΗι ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ

(Β΄.—1—12)

Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Καπερναούμ. Καὶ ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστι. Καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτόν, παραλυτικὸν φέροντες, αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην, ὅπου ἦν· καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσι τὸν κράββατον, ἐφ᾽ ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ· Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. Ἦσαν δέ τινες τῶν Γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν· Τί οὗτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰμὴ εἷς, ὁ Θεός; Καὶ εὐθέως ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτω διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν αὐτοῖς· Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ· Ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν· Ἔγειραι, καὶ ἆρόν σου τὸν κράββατον, καὶ περιπάτει; Ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, (λέγει τῷ παραλυτικῷ·) *Σοὶ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἆρον τὸν κράββατόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. Καὶ*

ἠγέρθη εὐθέως, καὶ ἄρας τὸν κράββατον, ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων· ὥστε ἐξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν, λέγοντας· Ὅτι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν.

Ὁ παραλυτικὸς τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὁ ζωντανὸς οὗτος καὶ ἄταφος νεκρός, μᾶς δίδει τὴν εἰκόνα τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου· τοῦ ἀνθρώπου δῆλα δὴ ἐκείνου, ὁ ὁποῖος ζῇ ἐναντίον τῶν διατάξεων τοῦ θείου Νόμου. Ἀλλὰ συγχρόνως μᾶς δεικνύει καὶ τὰ μέσα, μὲ τὰ ὁποῖα καὶ ἀπὸ τὸ ψυχικὸν βάρος τῆς ἁμαρτίας καὶ τὰς ψυχικὰς ἑπομένως ἀσθενείας, ἀπαλλασσόμεθα, καὶ ἀπὸ τὰς σωματικὰς ἀρρωστίας, αἱ ὁποῖαι εἶνε τὰ φυσικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας, ἰατρευόμεθα.

Διὰ νὰ διατηρήσῃ ὁ ἄνθρωπος ἀκεραίας τὰς σωματικάς του δυνάμεις, διὰ νὰ εἶνε ὑγιὴς σωματικῶς, πρέπει νὰ διατηρῇ ἀκεραίας καὶ ἀκμαίας τὰς ψυχικάς του δυνάμεις πρῶτον, νὰ εἶνε ὑγιὴς ψυχικῶς· ἔπειτα νὰ φυλάττῃ τὰ ὑγιεινὰ παραγγέλματα, τὰ ὁποῖα ἡ πεῖρα ὑποδεικνύει καὶ ἡ ἐπιστήμη ἀναγνωρίζει καὶ ἐπικυροῖ. Δῆλα δὴ χρεωστεῖ νὰ διατηρῇ τὴν ψυχὴν καὶ τὴν καρδίαν του ἀπηλλαγμένην καὶ καθαρὰν ἀπὸ τὰ ψυχοφθόρα πάθη τοῦ φθόνου, τῆς ὑπερηφανείας, τῆς μνησικακίας, τοῦ ψεύδους τῆς ἀδικίας, νὰ εἶνε ἀγαθὸς καὶ ἐνάρετος. Χρεωστεῖ ν' ἀποφεύγῃ τὰς πράξεις ἐκείνας, αἱ ὁποῖαι γεννῶσι τὴν φοβερὰν μάστιγα τῆς ψυχῆς, τὴν τύψιν τῆς συνειδήσεως, νὰ ζῇ καὶ νὰ πολιτεύηται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ θείου Νόμου. Χρεωστεῖ ν' ἀποφεύγῃ τὴν ἀσωτίαν, τὰς ὑπερβολικὰς καὶ ἀσυγχωρήτους ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις, τὴν μέθην, τὴν λαιμαργίαν, τὸ χαρτοπαίγνιον καὶ τὰ παρόμοια, ἤτοι νὰ εἶνε ἐγκρατής. Μὲ ὀλίγας λέξεις, διὰ νὰ διατηρῇ ὁ ἄνθρωπος τόσῳ τὴν ψυχικήν, ὅσῳ καὶ τὴν σωματικήν του ὑγείαν, πρέπει νὰ κανονίζῃ τὸν βίον του σύμφωνα μὲ τὸ θέλημα τοῦ ἁγίου Θεοῦ, τὸ ὁποῖον περιέχεται εἰς τὸν θεῖον Νόμον, ὁ ὁποῖος μᾶς ἐπιβάλλει νὰ εἴμεθα ἀγαθοί, ταπεινόφρονες, πρᾶοι, δίκαιοι, σώφρονες, νηφάλιοι, ἐγκρατεῖς, δίκαιοι, χρηστοὶ καὶ ἐνάρετοι. Ἡ τήρησις τῶν διατάξεων τοῦ θείου Νόμου προξενεῖ καὶ τὴν ψυχικὴν καὶ τὴν σωματικὴν εὐεξίαν, καὶ ἡ καταπάτησις αὐτῶν φέρει τὰς ἀρρωστίας, τὴν παραλυσίαν καὶ ἐπὶ τέλους τὸν θάνατον· «Ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος» καὶ «διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι καὶ κοιμῶνται ἱκανοὶ» λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος (Ρωμ. ΣΤ´ 23 καὶ Α´ Κορ. ΙΑ´ 30).

Ἀλλὰ καὶ ἡ προσεκτικὴ ἐξέτασις τῶν συμβαινόντων εἰς τὸν κόσμον, ἡ καθημερινὴ πεῖρα ἀποδεικνύει φανερώτατα τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Ἀποδεδειγμένον εἶνε ὅτι ὅπου ἐμφωλεύει ἡ ἁμαρτία, ὡς ἄλλη φαρμακερὰ ἔχιδνα δηλητηριάζει καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα. Διότι ἡ μὲν ψυχὴ σκοτίζεται, παρεκτρέπεται ἀπὸ τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, καταπίπτει διὰ τῆς ἁμαρτίας καὶ χάνει τὴν κυριότητα, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦ σώματος, καὶ γίνεται δούλη αὐτοῦ καὶ ἐκτελεῖ ὅλα τὰ θελήματά του· τὸ δὲ σῶμα, ἐπειδὴ ἀπομένει τοιουτοτρόπως χωρὶς ὁδηγὸν καὶ διεύθυνσιν, παραδίδεται ἀπὸ καταχρήσεως εἰς κατάχρησιν, ἀπὸ διαφθορᾶς εἰς διαφθοράν· καὶ ἐπὶ τέλους καταντᾷ εἰς τὸν ἀναπόφευκτον μαρασμόν, εἰς τοιοῦτον ἀνάξιον τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου θάνατον. Ἂς ῥίψωμεν ἓν βλέμ-

μα εἰς τοὺς φονεῖς, τοὺς κλέπτας, τοὺς μεθύσους, τοὺς χαρτοπαίκτας, τοὺς ἀσώτους, τοὺς δούλους τῆς ἁμαρτίας, καὶ θὰ πεισθῶμεν ὅτι ἡ ἁμαρτία, ἡ ὁποία ἀπομακρύνει τὴν ψυχὴν ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ τὴν ταπεινώνει, τὴν ἐξευτελίζει, τὴν καταστρέφει, καταστρέφει καὶ τὸ σῶμα, διότι προκαλεῖ προόρως τὸν θάνατον διὰ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς. Ἂς προσέξωμεν εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον, καὶ θὰ μᾶς φύγῃ καὶ ἡ παραμικρὰ ἀμφιβολία περὶ τῶν λεγομένων· ἐνῷ δῆλα δὴ ἔφερον τὸν παραλυτικὸν ἐνώπιόν του καὶ τὸν παρεκάλουν νὰ τὸν ἰατρεύσῃ ἀπὸ τὸ φοβερὸν πάθος του, ἐκεῖνος, πρὶν ἐκτελέσῃ τὸ ζητούμενον, πρὶν δώσῃ τὴν σωματικὴν ὑγείαν εἰς αὐτόν, ἐπειδὴ ἐγνώριζεν ὡς παντογνώστης ὅτι αἰτία τῆς ἀσθενείας του ἦτο ἡ ψυχικὴ ἀσθένεια, ἡ ἁμαρτία, θέλων νὰ κόψῃ τὸ κακὸν ἀπὸ τὴν ῥίζαν, ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν του «τέκνον—εἰπὼν εἰς αὐτὸν—ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι». Καὶ ἡμεῖς, ἐὰν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν καὶ τὴν ψυχικὴν καὶ τὴν σωματικήν μας ὑγείαν, χρεωστοῦμεν ν᾽ ἀποφεύγωμεν ἐπιμελῶς τὴν ἁμαρτίαν καὶ νὰ ζῶμεν σωφρόνως.

Ἐὰν ὅμως ὡς ἄνθρωποι, σάρκα φοροῦντες καὶ τὸν κόσμον οἰκοῦντες, πλανηθῶμεν καὶ ἐξ ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας ὑποπέσωμεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, χρεωστοῦμεν νὰ κάμωμεν ὅ,τι ἔκαμεν ὁ παραλυτικὸς τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου καὶ οἱ βαστάζοντες αὐτόν, νὰ προσπαθήσωμεν ὑπερπηδῶντες ὅλα τὰ παρουσιαζόμενα ἐμπόδια, ὑπερνικῶντες ὅλας τὰς παρεμβαλλομένας δυσκολίας νὰ πλησιάσωμεν εἰς τὸν μόνον ἰατρὸν τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, μὲ τὴν βεβαιότητα, ὅτι θὰ σώσῃ, θὰ θεραπεύσῃ ἡμᾶς ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὰ ἐπακόλουθά της, ὡς ἔσωσε τὸν παραλυτικὸν ἀπὸ τὴν παραλυσίαν του. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν πίστιν θερμήν, ἡ ὁποία νὰ θερμαίνῃ τὴν καρδίαν μας καὶ νὰ φωτίζῃ τὸν νοῦν μας καὶ ἐλπίδα σταθερὰν καὶ βεβαίαν ἡ ὁποία νὰ κατευοδόνῃ τὰ βήματά μας καὶ νὰ ἐνδυναμόνῃ τὴν θέλησίν μας εἰς τρόπον ὥστε τίποτε νὰ μὴ ἠμπορῇ νὰ ἐμποδίζῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σκοπῶν μας, καθὼς κανὲν ἐμπόδιον, οὔτε ὁ συνωστισμὸς τοῦ λαοῦ, οὔτε ἡ ἀνάβασις εἰς τὴν στέγην, οὔτε ὁ κόπος ἠμπόδισε τοὺς βαστάζοντας τὸν παραλυτικὸν ἀπὸ τοῦ νὰ ἐκτελέσουν τὸν φιλάνθρωπον σκοπόν των. Καὶ καθὼς ὁ παραλυτικὸς ἔλαβεν ἕνεκα τῆς θερμῆς πίστεως αὐτοῦ καὶ τῶν βασταζόντων αὐτὸν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τὴν σωματικήν του ὑγείαν, τοιουτοτρόπως καὶ ἡμεῖς θὰ ἀπαλλαχθῶμεν διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Θεοῦ ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὰς συνεπείας της.

Ἀλλ᾽ ὁ μὲν παραλυτικὸς εἶχε τὴν καλὴν τύχην—ἠμπορεῖ νὰ εἴπῃ τις—νὰ ζῇ εἰς τὴν ἐποχήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔζη ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἦτο εὔκολον εἰς αὐτὸν νὰ τὸν πλησιάσῃ, νὰ τὸν παρακαλέσῃ καὶ νὰ λάβῃ τὸ ποθούμενον· ἀλλ᾽ ἡμεῖς, ποῦ θὰ τὸν εὕρωμεν, ποῦ θὰ τὸν ἴδωμεν νὰ τῷ ἀπευθύνωμεν τὴν παράκλησίν μας, νὰ τοῦ ζητήσωμεν τὴν θεραπείαν μας; Θὰ τὸν εὕρωμεν παντοῦ, ὅπου τὸν ζητήσωμεν, διότι ὡς Θεὸς εἶνε πανταχοῦ παρών· τὸν ἔχομεν πάντοτε πλησίον μας καθὼς ὁ ἴδιος μᾶς ὑπεσχέθη «καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ᾽ ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος» (Ματθ. ΚΗ΄. 20) ἐκτὸς ἐὰν ἀπομακρυνόμεθα ἡμεῖς ἀπ᾽ αὐτὸν διὰ τῶν ἀντιχριστιανικῶν μας πράξεων. Ἑπο-

μένως ἠμποροῦμεν νὰ πλησιάσωμεν διὰ τῆς μετανοίας καὶ διὰ τῆς προσευχῆς ν' ἀποταθῶμεν εἰς αὐτὸν ὅπου καὶ ἂν εὑρισκώμεθα, εἴτε εἰς τὸν οἶκόν μας, εἴτε εἰς τὸν δρόμον, εἴτε εἰς τὸ βουνόν, εἴτε εἰς τὴν θάλασσαν παντοῦ, παντοῦ. Ἐν τούτοις πρὶν ἢ ἀναληφθῇ εἰς τοὺς οὐρανούς, διὰ νὰ μὴ ἀφήσῃ ἡμᾶς ὀρφανοὺς κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν του (Ἰωάν. ΙΔ΄. 18), ἀφῆκε πληρεξούσιον ἀντιπρόσωπόν του τὴν ἁγίαν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκε τὴν ἐξουσίαν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν τὰς ἁμαρτίας τῶν ἀνθρώπων (αὐτ. Κ΄. 23), ἐγκατέλιπε τοὺς ἱεροὺς λειτουργοὺς καὶ πνευματικοὺς πατέρας, περὶ τῶν ὁποίων εἶπεν «ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ, ὁ δὲ ἀθετῶν ἐμὲ ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με» Λουκ. δ΄ 16). Καὶ εἰς τὴν ἁγίαν μας Ἐκκλησίαν λοιπόν, καὶ εἰς τοὺς ἱεροὺς λειτουργοὺς καὶ πνευματικοὺς πατέρας ἠμποροῦμεν ἀποτελεσματικῶς νὰ καταφεύγωμεν ὅταν θέλωμεν, ἀρκεῖ νὰ θέλωμεν, καὶ χρεωστοῦμεν νὰ θέλωμεν, καὶ θὰ ἀπαλλαττώμεθα ἀπὸ τὰς ψυχικὰς ἁμαρτίας, τῶν ὁποίων ἀποτελέσματα, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἶνε καὶ αἱ σωματικαὶ ἀσθένειαι.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΠΡΩΤΗ ΕΝΤΟΛΗ

Ζ΄.

«Κύριε! ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου Σου,
καὶ τόπον σκηνώματος δόξης Σου».

(Ψαλμ. κε΄ 8).

Εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν ἡμῶν κατεδείξαμεν τὴν ἀρχήν, τὸ ἀναγκαῖον, τὸ ὠφέλιμον καὶ τὸ σωτήριον τῶν ἱερῶν Ναῶν. Σήμερον καταδείξομεν, ὅτι πάντες οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ ἔχομεν καθῆκον, ἔχομεν τὴν ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ συνεισφέρωμεν τὸ κατὰ δύναμιν ἕκαστος ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως, καὶ διακοσμήσεως καὶ ἐξωραϊσμοῦ αὐτῶν τούτων τῶν ἱερῶν Ναῶν.

Οὐδεὶς ὑπάρχει, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ ἀναγνωρίζῃ, ὅτι ἔχομεν οἱ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ καθῆκον νὰ ἀφιερώνωμεν μέρος τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν τὰ ὁποῖα ἀπολαμβάνομεν, πρὸς δόξαν τοῦ παναγίου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν εἶναι ὁ δωρούμενος ἡμῖν πάντα τὰ ἐγκόσμια ἀγαθά, πᾶσαν εὐτυχίαν. Παρ' Αὐτοῦ ἐλάβομεν τὸ ζῆν, τὸ πολυτιμώτερον τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν. Εἰς Αὐτὸν ὀφείλομεν τὸ καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς πολυτιμώτερον καὶ ἀνεκτίμητον ἀγαθόν, τὴν ἡμετέραν διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ σωτηρίαν. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ Πλάστης, ὁ Προνοητής, ὁ Σωτὴρ καὶ ὁ ἁγιασμὸς ἡμῶν. Εἶναι ὁ Πατὴρ ἡμῶν, ὅστις ἀπείρως ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ

ἐπλούτισε πάντας διὰ τῶν ἐπιγείων καὶ πνευματικῶν δωρεῶν αὐτοῦ. Λοιπὸν εἰς τὸν Θεὸν ὀφείλομεν τὰς ἀπαρχὰς παντὸς ἀγαθοῦ, τὸ ὁποῖον περιέρχεται ὑπὸ τὴν ἡμετέραν κατοχήν. Εἰς δόξαν Θεοῦ πρέπει νὰ τείνῃ πᾶσα κίνησις, πᾶσα ἐνέργεια ἡμῶν. «*Πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε*», παραγγέλλει ἡμῖν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος. Εἰς δόξαν Θεοῦ δὲ ἀποβλέπουσι καὶ αἱ ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως καὶ ἐξωραϊσμοῦ τῶν ἱερῶν Ναῶν θυσίαι ἡμῶν. Ὁ Ναὸς εἶναι ὁ οἶκος τοῦ Θεοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ ηὐδόκησεν ὁ Πανάγαθος Θεὸς νὰ κατοικῇ μετὰ τῶν υἱῶν τῶν ἀνθρώπων. Ὁ Ναὸς εἶναι τὸ κέντρον περὶ τὸ ὁποῖον συνωστίζονται ἑκατοντάδες, χιλιάδες πιστῶν, ὅπως δοξάσωσιν ἐν ἑνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ τὸ πανάγιον τοῦ Θεοῦ ὄνομα. Τίς λοιπὸν ὁ μὴ κατανοῶν, ὅτι ὁ ὀβολὸς ὁ προσφερόμενος εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν εἶναι προσφορὰ εἰς δόξαν Θεοῦ ;

Ἀλλ᾽ ὑπάρχουσι τινὲς οἱ ὁποῖοι λέγουσι καὶ κηρύττουσιν, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην τῶν ἡμετέρων Ναῶν· δὲν ἔχει ἀνάγκην τῶν θησαυρῶν, τοὺς ὁποίους δαπανῶμεν πρὸς οἰκοδομὴν καὶ μεγαλοπρεπῆ διακόσμησιν τῶν Ναῶν. Ἀναμφιβόλως· ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην τῶν ἡμετέρων Ναῶν δι᾽ ἑαυτόν. Τὸ σύμπαν ὁλόκληρον εἶναι ναὸς Αὐτοῦ. «*Ὁ Οὐρανὸς εἶναι θρόνος αὐτοῦ καὶ ἡ γῆ τὸ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ*». Ἀλλ᾽ ὁ Θεὸς ἔχει ἀνάγκην τῶν ἐπιγείων ναῶν, δι᾽ ἡμᾶς πάλιν τοὺς ἰδίους. Ὁ Ἀπειροτέλειος Θεὸς συγκαταβαίνων πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἐξ ἀπείρου πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀγάπης, ηὐδόκησε νὰ ἀποκτήσῃ ἐπὶ τῆς γῆς ἰδιαιτέρους τόπους, ἰδιαιτέρας οἰκοδομάς, εἰς τὰς ὁποίας νὰ συνέρχωνται οἱ πιστοὶ πρὸς κοινὴν προσευχήν, εἰς τὰς ὁποίας νὰ τελῶνται τὰ μυστήρια, εἰς τὰς ὁποίας ἐπηγγείλατο, ὅτι θέλει διαμένει, ὅτι θὰ εἰσακούῃ τὴν προσευχὴν τῶν πιστῶν, καὶ ὅτι θὰ ἐκχέῃ ἐπ᾽ αὐτοὺς πλουσίως τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος. Κατόπιν τούτων ὅλων οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Ναὸς εἶναι *Οἶκος Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἡμῶν* καὶ ὅτι ἑπομένως πᾶσα θυσία γινομένη ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ εἶναι θυσία προσφερομένη αὐτῷ τῷ Θεῷ. Ὁ Θεὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην πραγματικῶς μεγαλοπρεπῶν Ναῶν, οὐδὲ τῆς πολυτελοῦς αὐτῶν διακοσμήσεως. Ἀλλ᾽ ἡμεῖς εἴμεθα οἱ ἔχοντες ἀνάγκην ὅλων τούτων. Ἡμεῖς πιστεύομεν ὅτι ὁ ναὸς εἶναι *Οἶκος Θεοῦ* Ἐπιτρέπει ἤδη ἡμῖν ὁ σεβασμὸς τὸν ὁποῖον ὀφείλομεν εἰς τὸν Θεόν, ἡ εὐλάβεια ἡ ὁποία κυριεύει ἡμᾶς πρὸς τὸν ἱερὸν ἐκεῖνον χῶρον, ἐν τῷ ὁποίῳ τελοῦνται τὰ ἁγιώτατα τῶν μυστηρίων τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν ὅλα ταῦτα νὰ βλέπωμεν τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς εὐτελεῖς καὶ ταπεινοὺς καὶ παντὸς κόσμου ἐστερημένους ; Ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν ὅλα ταῦτα νὰ φαινώμεθα φειδωλοὶ ὁσάκις πρόκειται νὰ ἀφιερώσωμέν τι εἰς τὸν Ναόν, νὰ ζυγίζωμεν τὰς προσφορὰς ἡμῶν, ἢ νὰ ζητῶμεν τὰ πλέον εὐθηνὰ καὶ ἀκάθαρτα κηρία ὡς ἀφιερώματα τῶν Ναῶν ; Οὐδαμῶς. Εἰς τοὺς ἱεροὺς Ναούς, ὅπου λατρεύεται καὶ δοξολογεῖται ὁ Παντοδύναμος Θεός, πρέπει νὰ ἀκτινοβολῇ ἐν πάσῃ τῇ δυνατῇ μεγαλοπρεπείᾳ καὶ λάμψει ὅ,τι ὡραῖον, ὅ,τι τέλειον ὑφ᾽ ὅλας τὰς ἐπόψεις δύναται νὰ ἐπινοήσῃ καὶ φαντασθῇ ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ μεγαλοπρέπεια, πολυτέλεια καὶ ὁ πλοῦτος τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ πρέπει νὰ ἦναι ἀνώτερα καὶ τελειότερα τοῦ διακόσμου καὶ πλούτου τῶν ἀνθρωπίνων κατοικιῶν. Οὐδεμία δὲ ἀμφιβολία, ὅτι ὁ Θεὸς εὐχαριστεῖται ἐπὶ τοῖς πλουσίοις ἀναθήμασι

τοῖς προσφερομένοις εἰς τὸν ἱερὸν Ναόν, οὐχὶ διὰ τὰ πλούτη ταῦτα, αὐτὰ καθ᾽ ἑαυτά, ἀλλὰ διότι τὰ πλούτη ταῦτα εἶναι ἡ ἐκδήλωσις τῶν εὐσεβῶν αἰσθημάτων τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, διότι εἶναι μαρτύρια τῆς εὐλαβείας, τῆς ἀγάπης, τῆς εὐγνωμοσύνης ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν, διότι αἱ ὑλικαὶ αὗται θυσίαι εἶναι ἐν ὀφθαλμοῖς Αὐτοῦ θυσία πνευματικὴ τῆς ἡμετέρας καρδίας, τῆς ζώσης πίστεως, τῆς θερμῆς ἡμῶν ἀγάπης.

Ἀλλά, λέγουσιν, ὅλα ταῦτα τὰ πλούτη τὰ δαπανώμενα χάριν τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν Ναῶν, δὲν θὰ ἦτο καλλίτερον νὰ διατεθῶσι πρὸς παραμυθίαν τοῦ πλησίον, ὅστις πολλάκις στερεῖται τῶν ἀναγκαίων ; Ἀλλὰ μήπως ἡ οἰκοδομὴ ναοῦ μεγαλοπρεποῦς, ἀξίου Ἐκείνου, πρὸς ὃν καθιεροῦται, δὲν εἶναι εὐεργεσία τοῦ πλησίον ; Δὲν εἶναι μία τῶν μεγαλειτέρων εὐεργεσιῶν, τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ σκορπίσωμεν ἐπ᾽ αὐτοῦ ; Φιλάνθρωπον βεβαίως ἔργον εἶναι ἡ ἵδρυσις ἀσύλου, ἐν ᾧ νὰ εὑρίσκωσι καταφύγιον οἱ ὁδοιπόροι, ἡ ἵδρυσις Σχολείου πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς Παιδείας, ἡ οἰκοδομὴ πτωχοκομείου χάριν τῶν ἀσθενῶν, τῶν πτωχῶν, τῶν πασχόντων. Ἀλλὰ μήπως καὶ ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι ἄσυλον, ἐν ᾧ καταφεύγουσιν οἱ ὁδοιπόροι τῆς ζωῆς, οἱ χειμαζόμενοι ἐν τῷ τρικυμιώδει πελάγει τοῦ βίου, ὅπως εὕρωσι τὴν ἐκ τοῦ θείου ἐλέους γαλήνην, ὅπως ἀναπαυθῶσιν ἐκ τῶν πόνων τῆς πρὸς τὴν οὐράνιον πατρίδα ὁδοιπορίας των, καὶ συνάμα ἀντλήσωσι νέας δυνάμεις διὰ τῆς θείας χάριτος πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς πορείας καὶ τῶν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς σωτηρίας των ἀγώνων ; Μήπως ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ δὲν εἶναι τὸ σχολεῖον τῶν Χριστιανῶν καὶ μάλιστα τὸ ἀληθινὸν Σχολεῖον τὸ διδάσκον μάθησιν Χριστοῦ, τὸ μόνον σχολεῖον, ὅπερ κατώρθωσε καὶ κατορθοῖ ὑπὲρ τῆς ἠθικῆς ἀναγεννήσεως τῶν ἐθνῶν, τῆς πνευματικῆς προόδου τῶν λαῶν ἀπείρως πλείονα καὶ μείζονα τῶν ὅσων ὅλαι ὁμοῦ αἱ ἀνθρώπινοι σχολαὶ οὐδέποτε ἠδυνήθησαν νὰ κατορθώσωσιν; Ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ τέλος εἶναι τὸ εὐεργετικώτατον τῶν ἀσύλων, ἐν ᾧ μυριάδες Χριστιανῶν ἐζήτησαν καὶ εὗρον τὸ φάρμακον τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ἀσθενειῶν καὶ τοῦτο οὐχὶ ἅπαξ ἢ πολλάκις, ἀλλὰ καθ᾽ ἅπασαν τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ ἐπὶ γῆς βίου αὐτῶν. Φιλάνθρωπον ἔργον εἶναι τὸ ἐνδύειν τὸν γυμνόν, τὸ καταπαύειν τὴν δίψαν τοῦ διψῶντος, τὸ τρέφειν τὸν πεινῶντα. Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν *ἐνδύονται τὸν Χριστὸν* ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Θείου Βαπτίσματος, πίνουσιν *ὕδωρ ζωῆς* τῇ χάριτι τοῦ Παναγίου Πνεύματος ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ Χρίσματος, χορταίνουσι τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς διὰ τῆς μεταλήψεως τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ μυστηρίῳ τῆς Θείας Εὐχαριστίας. Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ τελεῖται τὸ μυστήριον τοῦ Γάμου, δι᾽ οὗ κατέρχεται ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τὴν οἰκογένειαν, καὶ δι᾽ αὐτῆς ἐπὶ τὸ ἔθνος καὶ τὸν λαόν. Ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ τελεῖται τὸ μυστήριον τῆς Ἱερωσύνης, τὸ χορηγοῦν τῇ Ἐκκλησίᾳ ποιμένας καὶ ἱερεῖς καὶ διδασκάλους, τῇ δὲ κοινωνίᾳ τῶν πιστῶν πνευματικοὺς ἰατροὺς καὶ ὁδηγοὺς ὁδηγοῦντας αὐτοὺς πρὸς τὴν οὐράνιον πατρίδα. Ἀλλὰ διὰ νὰ μὴ μακρηγορῶ, μόνοι ἐκεῖνοι, ὅσοι ἀγνοοῦσι τὴν σημασίαν τοῦ Χριστιανικοῦ ναοῦ, μόνοι ἐκεῖνοι ἀμβλυωποῦσι καὶ εἶναι ἀνίκανοι νὰ ἴδωσι καὶ ἐκτιμήσωσι τὴν μεγάλην εὐεργεσίαν, ἥτις προσγίνεται τῷ πλησίον διὰ τῆς ἀνεγέρσεως μεγαλοπρεπῶν ναῶν καὶ τῆς πλουσίας καὶ πολυτελοῦς αὐ-

τῶν διακοσμήσεως. Δὲν εἶναι λοιπὸν περιττὰ πράγματα, οὔτε τὸ μεγαλοπρεπὲς τῆς ἀρχιτεκτονικῆς τοῦ Ναοῦ τοῦ Θεοῦ, οὔτε ὁ ἐν αὐτῷ ἀπαστράπτων χρυσὸς καὶ ἄργυρος καὶ πολύτιμοι λίθοι καὶ παντὸς εἴδους στολισμὸς καὶ ἐξωραϊσμός. Τοὐναντίον μάλιστα καὶ ἐπιβάλλονται ταῦτα τῷ Χριστιανῷ, ὅστις οὐδεμιᾶς πρέπει νὰ φείδηται θυσίας ὑπὲρ τῆς εὐπρεπείας τοῦ οἴκου τοῦ Κυρίου, διὰ νὰ μὴ φανῇ ψευδόμενος, ὅταν ψάλλῃ μετὰ τοῦ προφητάνακτος Δαυΐδ· «*Κύριε, ἠγάπησα εὐπρέπειαν οἴκου Σου καὶ τόπον σκηνώματος δόξης Σου*». Προκειμένου δὲ περὶ τῶν πτωχῶν ἐστὲ βέβαιοι, ὅτι *οἱ ἀνοίγοντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν καὶ προσφέροντες* τῷ Ναῷ τοῦ Θεοῦ προσφορὰς καὶ ἀφιερώματα, οἱ ἀγαπῶντες δηλονότι εἰλικρινῶς καὶ ἐξ ὅλης αὐτῶν τῆς ψυχῆς τὸν Θεόν, οὗτοι διαθέτουσιν ἐκ τῶν ἑαυτῶν ἀγαθῶν καὶ πανθ᾿ ὅσα συντελοῦσι πρὸς παραμυθίαν καὶ ἀνακούφισιν τοῦ πλησίον, διότι ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ καὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ οὐδέποτε μένει κωφὸς καὶ ἀναίσθητος πρὸς τοὺς στεναγμούς του.

Προσέχετε, Χριστιανοί μου, μὴ πλανήσωσιν ἡμᾶς οἱ πλάνοι καὶ οἱ γόητες τοῦ αἰῶνος τούτου, οἱ ἄξιοι μαθηταὶ τοῦ μόνου διδασκάλου αὐτῶν Ἰούδα τοῦ προδότου. Ὅπως ἐκεῖνος ἐλυπήθη τὸ πολύτιμον μύρον, ὅπερ ἐξέχεεν ἐπὶ τοὺς πόδας τοῦ Χριστοῦ ἡ γυνὴ ἡ ἁμαρτωλὸς καὶ ἠγανάκτησε διότι δὲν ἐπωλήθη τὸ μύρον ἐκεῖνο, ἵνα τὸ ἀντίτιμον αὐτοῦ δοθῇ τοῖς πτωχοῖς, οὕτω καὶ οἱ σημερινοὶ πλάνοι καὶ γόητες λυποῦνται τὰ δαπανώμενα ὑπὲρ τῆς οἰκοδομῆς καὶ τοῦ ἐξωραϊσμοῦ τῶν χριστιανικῶν ναῶν, καὶ ἀγανακτοῦσι, διότι δὲν διατίθενται ταῦτα ὑπὲρ τῶν πτωχῶν. Ὅπως δὲ *οὐ περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελλε τῷ Ἰούδᾳ*, οὕτω καὶ αὐτοῖς οὐ μέλλει περὶ τῶν πτωχῶν, ἀλλὰ φθονοῦσι τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν καὶ διὰ τοῦ ψεύδους καὶ τῶν σατανικῶν αὐτῶν σοφισμάτων ζητοῦσι νὰ παρασύρωσιν ἡμᾶς εἰς τὴν ἀπώλειαν.

Ἀλλ᾿ ἆρά γε οἱ τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἐπιγείων αὐτῶν ἀγαθῶν προσφέροντες εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ, οἱ προβαίνοντες εἰς ἀφιερώματα καὶ προσφορὰς εἰς τοὺς χριστιανικοὺς ναοὺς δὲν εὐεργετοῦσι ταὐτοχρόνως καὶ τοὺς πτωχοὺς δι᾿ αὐτοῦ τούτου τοῦ Ναοῦ; Καὶ τίς ἀγνοεῖ ὅτι οἱ Ναοὶ ἡμῶν εἶναι τὸ καταφύγιον πάντων τῶν δεομένων ὑλικῆς βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως; Ὅσον δὲ πλουσιώτεροι εἶναι οἱ Ναοὶ τόσον δαψιλέστεραι εἶναι καὶ αἱ εὐεργεσίαι αὐτῶν. Κατὰ τοὺς ζοφεροὺς χρόνους τῆς δουλείας καθὼς καὶ κατὰ τοὺς σημερινοὺς ἀκόμη χρόνους ὁ ἀφιερωμένος εἰς τοὺς ἱεροὺς Ναοὺς καὶ τὰς ἱερὰς Μονὰς πλοῦτος εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἵδρυσε καὶ συνετήρησε σχολεῖα, ὅστις ἐπροστάτευσε τὰς χήρας καὶ τὰ ὀρφανά, ὅστις ἔδωκεν εἰς τοὺς πεινῶντας ἄρτον, ὅστις ἐχορήγησεν εἰς τοὺς νοσοῦντας ἰατρικὴν περίθαλψιν, ὅστις ἠγόρασεν αἰχμαλώτους, ὅστις διέσωσε τὴν ὀρθόδοξον ἡμῶν πίστιν καὶ τὸ ὀρθόδοξον τῶν Ἑλλήνων Γένος, ὅστις τέλος ἔδωκεν ὅπλα, ἔδωκεν ἐφόδια, ὥπλισεν ἑνὶ λόγῳ μικροὺς καὶ μεγάλους εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως καὶ παλιγγενεσίας τοῦ εὐλογημένου ἡμῶν ἔθνους ἀγῶνα. Ὕστερον ἀπὸ ὅλα αὐτὰ τίς δύναται νὰ διϊσχυρισθῇ ὅτι ὁ πλοῦτος τῶν Ναῶν τοῦ Θεοῦ, δὲν εἶναι πλοῦτος τῶν Χριστιανῶν, πλοῦτος τῆς πατρίδος, πλοῦτος τοῦ ἔθνους ὁλοκλήρου; Οὐδεὶς πάντα ταῦτα ἀναλογιζόμενος καὶ σοβαρῶς μελετῶν δύναται νὰ μὴ ἀναβοήσῃ τὴν μεγάλην ἐκείνην φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας: Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν κτητόρων καὶ

τῶν ἀνακαινιστῶν καὶ τῶν ἀφιερωτῶν τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἱερῶν Μονῶν, διότι εὐηργέτησαν καὶ εὐεργετοῦσι καθ' ἑκάστην τὸν πλησίον, τὴν πατρίδα, τὸ ἔθνος ὁλόκληρον.

Ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ, Χριστιανοί μου, εἶναι ὁ μόνος ἀληθὴς θησαυρὸς ὃν ἔχομεν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἐν τῷ Ναῷ ὡς εἷς ἄνθρωπος πάντες οἱ Χριστιανοὶ δοξάζομεν καὶ λατρεύομεν πανηγυρικῶς τὸν οὐράνιον ἡμῶν Πατέρα. Ἐν τῷ Ναῷ ῥέουσιν ἀεννάως οἱ ποταμοὶ τῆς θείας χάριτος, τῶν ὁποίων τὰ ζωήρρυτα νάματα ζωοποιοῦσι καὶ ἁγιάζουσιν ἡμᾶς. Ἐν τῷ Ναῷ λαμβάνομεν τὴν σφραγῖδα τῶν δωρεῶν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, δι' ὧν ἐνδυναμούμεθα εἰς τὸ κατὰ Χριστὸν ζῆν καὶ εἰς Χριστιανικὴν τελειότητα προάγεσθαι. Ἐν τῷ Ναῷ εὑρίσκομεν τὴν ἄφεσιν τῶν πλημμελημάτων ἡμῶν διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς Μετανοίας. Ἐν τῷ ναῷ ἑνούμεθα μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ σῶμα καὶ μέλη Χριστοῦ γινόμεθα διὰ τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Μεταλήψεως. Ἐν τῷ Ναῷ εὑρίσκομεν τὸν ἀληθῆ θησαυρὸν τῶν ψυχῶν ἡμῶν, τὴν ἀληθινὴν ζωήν, τὴν σωτηρίαν. Κατόπιν ὅλων τούτων εἶναι μέγα τι, ἐὰν μέρος τῶν ἐπιγείων ἡμῶν ἀγαθῶν ἀφιερώσωμεν ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως καὶ συντηρήσεως καὶ ἐξωραϊσμοῦ τῶν Ναῶν; Διὰ τῶν ἀφιερωμάτων καὶ τῶν εὐσεβῶν ἡμῶν δωρεῶν δὲν θησαυρίζομεν τοὺς θησαυροὺς ἡμῶν ἐκεῖ ὅπου *οὔτε σής*, κατὰ τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, *οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, οὔτε κλέπται διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν*; Πᾶσα ἀφιέρωσις, πᾶσα θυσία ὑπὲρ τοῦ Ναοῦ τοῦ Θεοῦ συντελεῖ πρῶτον εἰς δόξαν Θεοῦ, δεύτερον γίνεται ὠφέλιμος τῷ πλησίον καὶ τρίτον γίνεται πρόξενος τῆς σωτηρίας τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Βεβαίως δὲν δυνάμεθα οἱ πάντες νἀνεγείρωμεν μεγαλοπρεπεῖς Ναούς, δὲν δυνάμεθα ὅλοι νὰ προσφέρωμεν πλούσια καὶ πολυτελῆ ἀφιερώματα πρὸς στολισμὸν τῶν Ναῶν. Δυνάμεθα ὅμως πάντες καὶ ἔχομεν καθῆκον καὶ ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ συντελῶμεν ἕκαστος κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἡμετέρων δυνάμεων καὶ ἀναλόγως τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ἕκαστος διαθέτει, εἰς τὴν ἀνέγερσιν καὶ ἐξωραϊσμὸν τῶν Ναῶν. Ἔστε δὲ βέβαιοι, ὅτι ὁ ὀβολὸς τὸν ὁποῖον ὑπὸ ζήλου θείου κινούμενοι ἀφιερώνετε εἰς τὸν Ναὸν τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀληθινὴ θυσία προσαγομένη τῷ Θεῷ, ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πλησίον καὶ πρὸς σωτηρίαν τῶν ἡμετέρων ψυχῶν.

Μὴ λησμονῆτε πρὸς τούτοις καὶ τὸ ἕτερον ἱερὸν καθῆκον, τὸ ὁποῖον ἔχει πᾶς Χριστιανός, ὅταν καὶ ὁσάκις πατεῖ τὸ κατώφλιον τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ, τὸ καθῆκον τοῦ νὰ προσεύχησθε ὑπὲρ ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι συνετέλεσαν διὰ τῶν δωρεῶν καὶ ἀφιερωμάτων αὐτῶν εἰς τὴν οἰκοδομὴν καὶ διακόσμησιν τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκκλησιάζεσθε. Ὑπὲρ τούτων ἐξ ὅλης ψυχῆς ὀφείλετε νὰ προσεύχησθε καὶ νὰ ἀναφωνῆτε: Αἰωνία αὐτῶν ἡ μνήμη! Ἀμήν.